

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

§. III. Solvuntur objectiones,

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

prietates & effectus Eucharistiae significant.

23. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio, demonstrando hæc saltem verba, *qui pro vobis & pro multis effundetur in remissionem peccatorum*, esse de essentia formæ calicis. Verba illa sunt de essentia formæ calicis, quæ necessaria sunt ad exprimendum adequatè & perfectè naturam Eucharistiae: Sed verba prædicta ad hoc necessaria sunt: Ergo sunt de essentia formæ calicis. Major pater, quia formæ sacramentorum, eorum naturam exprimunt, ut patet in forma Baptismi, Confirmationis, Pœnitentiæ &c. Minor verò suadet. Eucharistia non solum constat ex ratione sacramenti, sed etiam sacrificij: Atqui natura sacrificij nequit exprimi, nisi per sanguinis effusionem, nam ut docet Apostolus ad Hebræos 9. sacrificium in sanguinis effusione completur & consummatur; quia per victimam quam in sacrificium Deo offerimus, protestamur illum esse authorem vitæ & mortis; victima verò non est apta ad hoc significandum, nisi per sanguinis effusionem; quando enim animal non immolatur per sanguinis effusionem, non representat dominium quod Deus habet in vitam & mortem omnium: Ergo verba illa, *qui pro vobis & pro multis effundetur &c.* necessaria sunt ad exprimendum adequatè & perfectè naturam Eucharistiae.

24. Confirmatur & magis illustratur hæc ratio, exemplo formæ Baptismi: Nam quia Baptismus non solum est sacramentum institutum ad regenerandos fideles, sed etiam fidei protestatio, de essentia formæ ipsius, non solum sunt verba quæ gratiam regenerativam significant, sed etiam illa quæ personarum Trinitatem, quod potissimum est Christianæ fidei mysterium, exprimunt. Similiter ergo, cum Eucharistia non solum habeat rationem sacramenti, sed etiam sacrificij, non solum ea verba erunt de essentia formæ calicis, quæ præsentiam sanguinis Christi sub speciebus vini significant, quæ pertinet ad rationem sacramenti; sed etiam ea quæ exprimunt sanguinis effusionem, quæ significatur & declaratur natura sacrificij.

25. Dices primò, rationem sacrificij sufficienter exprimi per separationem sacramentalem sanguinis à corpore, quæ major est & expressior, quam per verba.

Sed contra: In reliquis sacramentis non sufficit ut effectus sacramentalis exprimatursolis rebus, sed requiritur ut etiam exprimaturs verbis, id ipsum significantibus quod res representant: Ergo nec sat erit ad sacrificium novæ legis exprimendum, sola expressio rerum, sed requiratur præterea significatio verborum, cum non minus significatio sacrificij, quam sacramenti, in nova lege ordinata sit ad instituendo Christi fideles.

26. Initabis: Hæc verba, *Hic est sanguis meus*, non solum ponunt sanguinem Christi, mysticè separatam à corpore, sed etiam significant illum, ut mysticè à corpore separatam: Ergo sufficienter exprimunt naturam sacrificij.

Sed contra: Esto verba exprimentia conversionem vini in sanguinem Christi, significant illum ut mysticè separatam à corpore, adhuc per hoc non exprimitur sufficienter natura sacrificij; quia etiam actio mysticè separans sanguinem à corpore in altari, est de se indifferens, ut sit separativa per modum cibi & potus tantum, vel etiam per modum sacrificij: Ergo ut sit my-

sticè separativa etiam per modum sacrificij, debet exprimi per ly *effundetur*, cum in forma calicis nulli sit aliud verbum, quod mysticè illam separationem, ad rationem sacrificij determinare possit: hoc enim verbum perfectè exprimit actionem quæ victimam immolat.

Denique probari potest conclusio specialiter contra Scotum & alios ex Adversariis, qui dicunt, verba ista, *Novi & æterni testamenti, in remissionem peccatorum*, idèdici de substantia non verò de essentia formæ calicis; quia in altario consecrantis est, ut vel per illa, vel sine illa, conversionem vini in sanguinem Christi efficiat.

At hoc videtur absurdum: Ergo &c. Minor probatur: Ut verba sacramentorum efficiant quod significant, non peadet ex intentione ministris, aut Ecclesiæ, sed Christi; unde si Christus instituit, ut per omnia illa verba consecratio perficiatur, etiam si minister intendat per sola illa verba consecrare, non consecrabit. Contra verò si Christus instituit, ut per prima tantum verba perficiatur sacramentum, non erit in potestate usque ad postrema verba. Nimirum quia materia & forma sacramentorum sunt agentia necessaria, quæ cum primum sunt, agunt quicquid & quantum possunt, neque pendunt à ministro, nisi quoad applicationem, ut ignis & alia id genus agentia, quæ à nobis tractantur quidem & applicari possunt, non tamen impediri quin effectum fortiantur, si applicentur.

At dicit Sorus, totum hoc factum esse ex divina institutione, ut si velit possit minister primis duntaxat verbis conversionem efficere, non præcepto tamen teneri, ut per omnia verba formæ consecrationem intendat.

Sed hoc voluntarium est, cum nullum habet in reliquis sacramentis exemplum, in quibus tanta substantialis perfectio & efficacia pendunt voluntate Christi, certa verba formæ determinantis: alioquin dicere similiter quis posset, in arbitrio baptizantis esse, vel per omnia, vel per prima tantum verba, Baptismi effectum exprimentia, perficere sacramentum.

§. III.

Solvuntur objectiones.

Objectiones primò: D. Thomas hic art. 1. ad 4. sic habet: *Si sacerdos sola verba prædicta profert, cum intentione conficiendi hoc sacramentum, perficeretur hoc sacramentum.* Ubi per verba prædicta, intelligit quæ in titulo articuli ponuntur: Titulus autem ille sic habet: *Errum hæc sit forma huius sacramenti, Hoc est corpus meum, & hic est calix sanguinis mei.* Ergo censet D. Thomas, in illis verbis, *Hic est calix sanguinis mei*, vel *Hic est sanguis meus*, consistere essentialiter formam Eucharistiae, quoad consecrationem calicis.

Confirmatur: Idem S. Doctor art. 3. sequens: *ubi ex professio hanc questionem pertrahit, ait quod cum dicitur, Hic est calix sanguinis mei, significatur ipsa conversio vini in sanguinem & in forma consecrationis:* Ergo cum sacramenta efficiant quod significant, juxta D. Thomam, conversio vini in sanguinem, per sola prædicta verba efficitur.

Ad objectionem respondeo quod cum S. Doctor Thomas hic art. 1. ad 4. ait quod si sacerdos sola

verba predicta proferret &c. perficeretur hoc sacramentum, per ly sola, excludit solum precedentia, nimirum illa: *Qui pridie quam pateretur*, non vero subsequentia, scilicet ista: *Novi & æterni testamenti*. Pater hoc manifeste ex argumento quod sibi objicit, in quo dicitur quod si alia verba quæ dicuntur in Missa prætermittentur, acciperentur verba forme quasi dicta in persona Sacerdotis proferentis, in cuius corpus & sanguinem panis & vinum non convertuntur: quod est fundamentum quo Scotus & quidam alij antiqui Theologi ducebantur ad opinandum, quod sacramentum Eucharistie non perficitur, nisi verba illa Canonis, *Qui pridie quam pateretur*, à Sacerdote proferantur, ut articulo precedenti ostensum est. Unde S. Thomas huic objectioni respondens, sic ait: *Ad quartum dicendum, quod quidam dixerunt, hoc sacramentum perfici non posse, predictis verbis prolatis, & aliis prætermis, præcipue quæ sunt in Canone Missæ. Sed patet esse falsum, tum ex verbis Ambrosii supra inductis (in argumento sed contra) tum etiam quia Canon Missæ non est idem apud omnes, nec secundum omnia tempora, sed diversus sunt à diversis apostolis. Unde dicendum est, quod si sacerdos sola verba predicta proferret, cum intentione consuevendi hoc sacramentum, perficeretur hoc sacramentum: quia intentio faceret, ut hæc verba intelligerentur, quasi ex persona Christi prolata, etiam si verbis precedentibus hoc non recitaretur. Ex quibus manifestum relinquitur, D. Thomam, solum excludere verba precedentia Canonis, *Qui pridie quam pateretur*, tanquam non necessaria ad consuevendum corpus & sanguinem Christi, non vero ista subsequentia, *Novi & æterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis & pro multis effunderetur in remissionem peccatorum*. Unde hallucinatur Marcus à Serra, dum ait S. Thomam eo loco manifeste docere, his solum verbis, *Hic est calix sanguinis mei, vinum in sanguinem Christi transmutari*, præsertim cum idem S. Doctor oppositum manifeste doceat in cap. 11. 1. ad Corinth. 1. & 6. ubi ex professo refellit eos qui non omnia esse de necessitate forme opinantur, & docet omnia verba quæ in consecratione calicis à Sacerdote proferuntur, pertinere ad vim effectivam, ut supra videmus.*

Ad confirmationem dicendum, quod cum S. Thomas ait, per hæc verba præcisè, *Hic est calix sanguinis mei*, vel *Hic est sanguis meus*, conversionem vini significari, materialiter tantum & grammaticè subintelligi debet, quia hoc verba præ se ferunt, quamvis omnia quæ sequuntur supponat ad formalem significationem ex instituto Christi pertinere: quia vel ab Evangelistis id dixisse refertur Christus, vel putatur id Apostolis tradidisse. Unde loco citato in 1. ad Cor. sic ait: *Quia forma sacramentorum significando efficiunt, totum pertinet ad vim effectivam. Ubi aperte docet, omnia verba quæ in consecratione calicis proferuntur, ad significationem, subindeque ad vim effectivam forme, pertinere.*

Potest illustrari hæc solutio exemplo forme Baptismi, licet enim hæc sola verba, *Ego te baptizo*, materialiter & grammaticè effectum huius sacramenti significant, ea tamen quæ sequuntur ad formalem significationem ex instituto Christi pertinent: ita ut de essentia forme Baptismi sit quod addatur, *In nomine Patris & Filii, & Spiritus Sancti*: quia nimirum Baptismus non solum

Tom. V.

habet rationem sacramenti gratiam regenerativam conferentis, sed etiam est fidei protestatio. Ita patiter, quia Eucharistia est unum ex præcipuis fidei nostræ mysterijs, habetque non solum rationem sacramenti, sed etiam testamenti, & sacrificij, tribuitque jus ad vitam æternam, & peccata remittit, non solum verba ista, *Hic est calix sanguinis mei*, sed etiam quæ sequuntur, ad formalem significationem forme calicis, ex instituto Christi pertinent.

Nec obstat quo S. Thomas ait, nimirum verba illa pertinere ad integritatem locutionis. Ex verbis enim quæ ad integritatem locutionis pertinent, potest essentialiter componi locutio, ut constat ex verbis prioribus, quæ ad essentiam pertinere Adversarij fatentur, & tamen unicam locutionem integram & componunt.

Objicies secundò testimonia aliquorum SS. Patrum, sanguinem Christi his verbis, *Hic est sanguis meus*, confici asserentium: Ambrosius enim lib. 4. de sacramentis cap. 3. sic ait: *Calicem benedixit, & Apostolus suis tradidit dicens, Accipite & bibite, Hic enim sanguis meus*. Cyprianus (vel apud illum author sermonis de cæna Domini:) Ex quo à Domino dictum est, *Hæc est caro mea, & Hic est sanguis meus*, quotiescunque his verbis & hac fide actum est, panis iste supersubstantialis & calix benedictione solemni sacratus, ad totius hominis vitam salutemque proficit. Innocentius III. lib. 4. de mysterijs Missæ cap. 6. Cum ad prolationem verborum istorum, *Hoc est corpus meum, Hic est sanguis meus*, Sacerdos conficiat, credibile judicatur quod Christus ea dicendo consecraverit.

Respondeo cum Patre Nicolai in notis ad art. 3. huius questionis, quod nec Innocentius, nec Ambrosius, nec Cyprianus (vel apud illum alius Author) sic loquuntur, ut ex professo formam integram ponant, sed Innocentius quidem ad eos refellendos qui Christum contendebant benedicendo tantum consecrasse, nec verba ulla proferendo: cæteri autem duo ad veritatem Eucharistie, per hæc verba, quæ illam expressius indicant, astruendam. Unde hæc & similia SS. Patrum testimonia explicanda sunt, eo modo quo D. Thomas exponit Magistrum in 4. dist. 8. in expositione textus, dicens quod *Magister non intendit hic definire ponere verba quibus fit consecratio, sed explanare quod verbis Domini sit, non tamen omnibus verbis quæ ipse ponit, nec eisdem numero, sed eisdem quæ ad sensum.*

Objicies tertio: Illa solum verba sunt de essentia forme calicis, quæ significant conversionem vini in sanguinem: sicut ea tantum sunt essentialia forme consecrationis corporis, quæ conversionem panis in corpus Christi, exprimunt: Sed hæc verba: *Hic est calix sanguinis mei*, etiam ab alijs præcisè, æquè significant conversionem vini in sanguinem, ac ista, *Hoc est corpus meum*, conversionem panis in corpus Christi: Ergo solum verba ista, *Hic est calix sanguinis mei*, sunt de essentia forme calicis.

Confirmatur: Ad salvandam essentialiam formam consecrationis panis, non est necessarium addere hæc verba, *quod pro vobis tradetur*, ut articulo precedenti ostensum est: Ergo similiter ad salvandam formam essentialiam consecrationis calicis, non requiritur quod subjungantur hæc verba, *Qui pro vobis & pro multis effunderetur in remissionem peccatorum*.

Mm a

Ad

38. Ad objectionem respondeo distinguendo A
 Majorem: Quæ significant conversionem vini
 in sanguinem absolute, nego. In sanguinem ut
 effusum pro nobis in remissionem peccatorum, &
 cum aliis circumstantijs & proprietatibus supra
 explicatis, concedo. Solutio patet ex supra di-
 ctis, cum enim Eucharistia non solum habeat
 rationem sacramenti, sed etiam sacrificij, de cu-
 jus ratione est immolatio victimæ, & sanguinis
 effusio, ad essentiam formæ calicis non suffici-
 unt verba quæ significant conversionem vini in
 sanguinem, sed etiam requiruntur alia quæ ejus
 effusionem expriment.

39. Dices, Ergo saltem non sunt necessaria illa
 verba, *pro vobis & pro multis*, in remissionem pecca-
 torum: cum per ly effunderetur, satis natura sacrificij
 exprimitur.

Sed nego consequentiam, nisi enim exprima-
 tur finis in quem sanguinis effusio dirigitur, ratio
 sacrificij non exprimitur, cum possit sanguis
 effundi simpliciter, & non per modum sacrificij,
 si nimirum in nullius cultum & emolumentum
 effundatur. Ut igitur significetur, quod talis ef-
 fusio futura erat per modum sacrificij, explicari
 debet per respectum ad bonum nostrum, sine
 quo indifferens est, ad hoc ut sit per modum sa-
 crificij, vel per modum puræ effusionis.

40. Ad confirmationem, concessio Antecedente,
 nego consequentiam, & paritatem. Ratio autem
 discriminis assignatur à D. Thoma hic art. 3. ad 2.
 ubi sic ait: *Sanguis seorsum consecratus, expressè
 passionem Christi representat, idè potius in conse-
 cratione sanguinis fit mentio de effectu passionis,
 quàm in consecratione corporis, quod est passionis
 subiectum.*

41. Nec obstat quod corpus Christi sit traditum
 pro nostris peccatis, subindeq; memoriale pas-
 sionis ejus, juxta illud Apostoli 1. ad Corinth. 11.
*Quotiescumque manducabitis panem hunc, mortem
 Domini annuntiabitis.* Nam ut dicitur idem
 S. Doctor in 4. sent. dist. 8. quæst. 2. art. 2. ad 2.
*Cum sacramentum Eucharistia sit memoriale Domini-
 cæ Passionis, in consecratione corporis Christi non re-
 presentatur nisi passionis substantia, sed in consecra-
 tione sanguinis representatur passionis mysterium;
 non enim à corpore Christi sanguis ejus seorsum fuit nisi
 per passionem; & idè conditiones Domini cæ passionis
 exprimentur per verba sequentia magis in consecra-
 tione sanguinis, quàm in consecratione corporis.*

42. Obijciens quartò: Ex Florentino in decreto u-
 nionis, forma hujus sacramenti sunt verba Sal-
 vatoris, quibus Sacerdos in persona Christi lo-
 quens, conficit hoc sacramentum: Sed verba il-
 la, *Qui pro vobis & pro multis effunderetur*, non pro-
 fert Sacerdos in persona Christi formaliter &
 significativè, sed recitativè, tantum; alioquin
 falsa essent, cum Christi sanguis iterum non sit
 effundendus: Ergo hæc saltem verba non sunt
 de essentia formæ calicis.

43. Respondeo negando Minorem, Sacerdos e-
 nim non solum induit personam Christi in pro-
 ferendis verbis formæ enuntiativè supra præ-
 sentem materiam, sed etiam constituendo se,
 per implicitam & generalem intentionem, præ-
 sentem tempore quo Christus hæc verba pri-
 mum protulit; & ita verè & enuntiativè dicit,
Hic est calix sanguinis mei qui pro vobis effunderetur.

44. Dices: Sacerdos per verba formæ calicis con-
 vertere intendit materiam præsentem in præsen-
 tem sanguinem qui nunc est in Christi corpore
 glorioso: At de hoc asserere non potest, etiam

prout induit personam Christi, quod suffi-
 cendū, ut patet: Ego &c.

Respondeo Sacerdotem per verba formæ
 calicis, intendere convertere præsentem materiam
 in præsentem Christi sanguinem, ut retineatur
 ad tempus ultimæ cænæ, pro quo illi conveni-
 effunderetur, cum sit idem numero sanguinis
 qui tunc fuit, & idem à Sacerdote in persona
 Christi, pro eo tempore representetur, pro quo
 erat effundendus. Quod verò Sacerdos consti-
 tuat se præsentem tempore illi quo Christus
 verba primum protulit, & representet eam
 materiam ut præsentem illi tempore quo Chri-
 stus primum hoc sacramentum conficit, constat
 ex verbis illis: *Et accipiens hunc calicem calicem
 &c.* Quibus Sacerdos calicem quem præsen-
 bus habet, præsentem reddit illi tempore, quo
 primum Christus suum consecravit.

§. IV.

Solvitur argumentum ex Liturgiis Græcarum.

Obijciunt ultimò Adversarij: Græci Missæ
 celebrantes, verè sanguinem Christi cen-
 sciunt, & tamen in consecratione calicis non pro-
 ferunt omnia verba supra dicta, sed aliquan-
 tis omittunt, ut patet ex eorum Liturgiis. Vide
 Durandus & Cajetanus testantur se vidisse
 Græcum, in quo hæc verba non habentur:
Calix, æterni, nec mysterium fidei. Idem autem de
 Liturgiis Maronitarum Cardinalis Delugo
 11. sect. 4. num. 6. ubi loquens de Liturgiis Ma-
 ronitarum sic ait: *In aliis verò Liturgiis, sicut
 Joannis Evangelista, Sanctorum Apostolorum, & Isi-
 dori, S. Joannis Patriarchæ, verba sunt: Hoc est
 corpus meum: Hic est sanguis meus: In Liturgia
 S. Marci Evangelista: Corpus meum est: hoc san-
 guis meus est hic. In Liturgia S. Matthæ dicitur:
 Hoc caro mea est: Hoc sanguis meus est. Quæ
 formas ex Missali manuscripto Maronitarum à Mar-
 te Libano Romam misso, dedit mihi peritissimus
 doctor Scialach Abbas S. Gregorii, natione Mo-
 rita. & in Urbe Romæ multis annis linguarum peritissimus
 interpres. Hæc ibi prædictus Cardinalis: Ergo
 omnia verba quæ in consecratione calicis pro-
 feruntur à Sacerdotibus Latinæ Ecclesiæ, non
 sunt de essentia formæ.*

Hoc argumentum putant Adversarij esse con-
 vincens & demonstrativum; unde Cajetanus ait
 quod sibi nulla apparet dubitandi ratio prohibens, &
 Suarez, se nihil invenire quod probabiliter respondere
 possit.

Respondeo tamen primò, hoc argumentum
 habere difficultatem, etiam in sententia Adver-
 sariorum; cum enim plures ex illis existimant,
 omnia verba prædicta ad integritatem formæ
 calicis pertinere, tenentur rationem reddere,
 cur Apostoli, & SS. Patres, qui prædictas Litur-
 gias ediderunt, formam substantialiter in-
 grantem non afferant, sed inane ac inutilem,
 plura verba ad ejus integritatem & substantiam
 requisita prætermittentes.

Respondeo secundò, non majorem esse
 argumenti difficultatem eà quæ de forma sacra-
 menti Confirmationis, & de materia & forma
 sacramenti Ordinis proponi solet. Nam Græci
 in collatione sacramenti Confirmationis hæc
 formam utuntur, *signaculum donationis Spiritus
 Sancti*, quæ est omnino diversa ab eà quæ Ecclesiæ
 Romæ